

Nr 83.

Ankom till riksdagens kausli den 11 april 1919 kl. 1/2 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om tillstånd för sydsvenska kraftaktiebolaget att inköpa eller arrendera vissa staten tillhöriga vattenfall i Lagan.

(4:e avd.)

Uti två likalydande, till statsutskottet för förberedande behandling hänvisade motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 15, av herr *K. von Geijer* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 101, av herr *C. Lovén* m. fl., har hemställts, att sydsvenska kraftaktiebolaget måtte tillstodjas inköpa följande staten tillhöriga fall i Lagan, nämligen Karseforsen, Laholmsfallet och Hjulsnäsfallet med tillhörande forsar, *eller ock* att tillstånd måtte medgivas sagda bolag att för en tidrymd av 65 år och i övrigt på de villkor, som omförmälas i kungl. förordningen den 4 juli 1910 angående grunden för förvaltningen av vissa kronan tillhöriga vattenfall, jämförd med kungl. förordningen den 22 juni 1911 angående ändring i och tillägg till nyssberörda förordning, få arrendera ifrågavarande fall.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionerna.

Beträffande förevarande motioner har utskottet erhållit från vattenfallsstyrelsen, järnvägsstyrelsen och elektrifieringskommittén i vederbörlig ordning införskaffade yttranden, vilka äro såsom bilagor vidfogade detta utlåtande (bil. 1, 2 och 3).

Av motionärerna har åberopats, att det elektriska kraftbehovet inom de områden, där sydsvenska kraftaktiebolaget bedriver sin verk-

samhet, inom den närmaste framtiden sannolikt komme att överstiga de energimängder, som kunna utvinnas efter utbyggande av samtliga till bolagets förfogande för närvarande stående vattenfall. De enda vattenkraftskällor, som lämpligen kunde komma i fråga för fyllande av sålunda uppkommande brist, vore de staten tillhöriga hitintills utbyggda fallen i Lagan, nämligen Hjulsnäs, Karseforsen och Laholmsfallet, vilka fall torde kunna avgiva sammanlagt cirka 26,000 kilowatt. Genom att utnyttjandet av dessa kraftkällor överlättes till bolaget skulle enligt motionärernas förmenande åstadkommas den mest fördelaktiga användningen av desamma och undvikas de praktiska olägenheter i form av dubbelledningar och fördyrad administration, som kunde väntas uppkomma, därest staten själv verkställde utbyggandet av fallen.

I avseende å vad sålunda anförts, vill utskottet till en början erinra därom, att, såsom järnvägsstyrelsen i sitt ovanberörda yttrande framhållit, de omhandlade vattenfallen i Lagan äro särskilt inköpta för en avsedd elektrifiering av statens järnvägar. För detta ändamål torde de ock enligt verkställda beräkningar bliva fullt tagna i anspråk senast inom 10—15 år. Härvid är att märka, att kraften från nämnda fall av vissa tekniska skäl icke lärer såvitt nu kan bedömas för järnvägarnas vidkommande lämpligen kunna ersättas med elektrisk ström från mera fjärrbelägna kraftkällor, medan åter den energi, som eventuellt blir erforderlig för tillgodoseende av sydsvenska kraftaktiebolagets ytterligare behov, sannolikt torde kunna överföras från andra avlägsnare platser exempelvis kraftstationerna vid Göta älv.

Beträffande bolagets tillgång på energi framgår av den av vattenfallstyrelsen i detta hänseende lämnade utredningen, att bolaget själv disponerar tillräckligt med vattenkraft sannolikt för 5 à 10 år framåt samt att ytterligare tillgång på kraft för bolagets räkning förefinnes i vattendrag, som äro relativt närbelägna bolagets avsättningsområde, exempelvis i Helgeån och Mörrumsån. I detta sammanhang förtjänar jämväl nämnas, att vattenfallsstyrelsen förklarar sig villig att, om så erfordras, medverka till att energi tillföres kraftbolagets nät, då dess egna vattenfall blivit fullt utnyttjade.

Enär den i ärendet verkställda utredningen sålunda synes giva vid handen, att skäl icke föreligger för att staten på sätt motionärerna föreslagit till sydsvenska kraftaktiebolaget överlåter dispositionsrätten till ifrågavarande vattenfall i Lagan, har utskottet icke ansett sig kunna biträda den av motionärerna i ämnet gjorda framställningen. Då utskottet alltså går att avstyrka förevarande motioner, får utskottet emellertid, under erinran om de undersökningar, som för närvarande inom

elektrifieringskommittén pågå rörande bland annat energibehovet inom de sydligaste delarna av landet, framhålla önskvärdheten av att dessa undersökningar bedrivs med största möjliga skyndsamhet. Tillika vill utskottet hava uttalat, att utskottet vidare förutsätter, att vid sagda undersökningar ävensom vid uppgörandet i övrigt av planerna för elektrifieringen inom Sydsverige tillbörlig hänsyn tages till de kraftbehov, som genom ifrågavarande bolag tillgodoses, så att ett eventuellt erforderligt samarbete mellan vederbörande statsmyndigheter och bolaget kan, till vinnaude av ett rationellt utnyttjande av de för ändamålet tillgängliga kraftkällorna, i nämnda landsdelars intresse komma till stånd.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att herr von Geijers m. fl. och herr Lovéns m. fl. ovanberörda motioner icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 april 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 81.

Bilaga 1.

Till statsutskottet.

Genom nådig remiss av den 17 februari innevarande år har Kungl. Maj:t anmodat vattenfallsstyrelsen att till statsutskottet avgiva yttrande angående de motioner, som väckts inom såväl riksdagens första som andra kammare om tillstånd för Sydsvenska kraftaktiebolaget att inköpa eller arrendera vissa staten tillhöriga vattenfall i Lagan. Till åtlydnad härav får vattenfallsstyrelsen härmed anföra följande.

I de ifrågavarande motionerna, nr 15 i första och nr 101 i andra kammaren, framhålles, vilken ovärderlig nytta vårt land under de närmast gångna åren skulle haft, om elektrifieringen, genom större framsynthet från såväl statsmakternas som enskildas sida, fått en mera vittgående utveckling. Det synes vara motionärernas åsikt, att denna framsynthet saknats beträffande statens vattenfall i Lagan. Motionärerna framhålla nämligen, att dessa fått ligga obegagnade i de 10 år, som förflutit, sedan de inköptes av staten, samt att Sydsvenska kraftaktiebolaget, som vid flera tillfällen begärt att få inköpa eller på annat sätt disponera över denna vattenkraft, fått avslag på dessa sina framställningar. Motionärerna synas alltså befara, att det icke råder tillräcklig förståelse hos nämnda förvaltande myndighet för de intressen, som Sydsvenska kraftaktiebolaget representerar. Denna farhåga är emellertid, vad beträffar vattenfallsstyrelsen, ogrundad. Visserligen anser vattenfallsstyrelsen det vara olämpligt, att staten avhänder sig sina vattenfall i Lagan eller utarrenderar dem på längre tid, än tills de erfordras för järnvägs elektrifieringen, men vattenfallsstyrelsen har å andra sidan vid flera tillfällen för bolaget uttalat sin beredvillighet att medverka till, att erforderlig kraft tillföres kraftbolagets nät, om och när så befinner sig erforderligt. Att de förslag, som vattenfallsstyrelsen i detta syfte diskuterat med kraftbolaget, hittills icke lett till något resultat, beror väl närmast därpå, att bolaget faktiskt hittills disponerat över så mycket kraft från sina utbyggda fall, att dessa vid rationell samkörning med ångreservstation och vid någorlunda normal tillgång på bränsle, kunnat tillgodose alla kraftbehov. Därjämte har ju kraftbolaget även disponerat outbyggda vattenkrafttillgångar. Vattenfallsstyrelsen kan alltså icke finna, att styrelsens vägran att till bolaget utarrendera statens vattenfall i Lagan hittills hämmat elektrifieringen av dess distributionsområde.

Det torde i detta sammanhang böra anmärkas, att vattenfallsstyrelsen i oktober 1918 till Laholms stad utarrenderat en del av Laholmsfallet på 10 år med

rätt att på vissa villkor redan dessförinnan återtaga dispositionsrätten samt att staden lär hava för avsikt att använda motsvarande vattenkraft dels till eget behov, dels till elektrifiering av kringliggande bygd.

Det lider emellertid intet tvivel att de Sydsvenska kraftaktiebolaget tillhöriga vattenfallen inom en relativt nära liggande framtid bliva fullt tagna i anspråk för konsumtionen inom bolagets avsättningsområde. Motionärerna uppgiva, att bolagets totala överskott på vattenkraft — utbyggd såväl som utbyggd — vid slutet av år 1918 utgör endast 11,000 kilowatt, och då medelökningen per år uppgått till cirka 2,500 kilowatt, skulle dessa 11,000 kilowatt räcka endast ett fåtal år framåt; man får det intrycket, att motionärerna anse krafttillgången vara uttömd senast år 1923. Detta betraktelsesätt är visserligen alltför summariskt. Man måste nämligen utgå ifrån, att bolagets vattenfall böra utnyttjas i samband med värme-kraftstation, som tillgodoser en rätt stor del av toppbelastningen under höst- och vintermånaderna, och att vid dylik komplettering av vattenkraftstationerna och vid lämplig vattenhushållning belastningen bör kunna ökas utöver 1918 års värde med icke endast 11,000 kilowatt utan sannolikt cirka 20,000 kilowatt. Det är vidare osäkert, om ökningen av belastningen — bortsett från den för järnvägselektrifiering behövligen kraften — kommer att fortgå i oförminskat tempo, sedan numera all den förefintliga industrien i stort sett elektrifierats och konjunkturerna väsentligt försämrats. Det kan sålunda mycket väl dröja ett 10-tal år, innan kraftbolagets vattenfall fullt utnyttjats. Men efter en dylik tidsrymd erfordras det utan tvivel krafttillskott från andra vattenfall.

Det förtjänar att omnämnas, att vattenfallsstyrelsen påvisat detta förhållande — och delgivit sin uppfattning för bolaget — redan i början av innevarande decennium. Vattenfallsstyrelsen lät nämligen då verkställa utredning angående lämpligheten av kraftöverföring från Trollhättan till Danmark och undersökte samtidigt, i vad mån kraft kunde behöva levereras till västra Skåne. Det konstaterades redan då, huru otillräcklig Sydsvenska kraftaktiebolagets vattenkrafttillgång i längden måste bliva i jämförelse med kraftbehovet inom dess avsättningsområde och att kraftöverföring från Trollhättan söderut ur denna synpunkt kunde anses önskelig. Men projektet befanns, vid den tidpunkt, då det uppgjordes, icke hava tillräckligt fog för sig; det rönt icke heller något större intresse hos Sydsvenska kraftaktiebolaget och blev icke förverkligat.

I ett senare skede har vattenfallsstyrelsen utarbetat förslag till ett »stamlinjenät» genom Sverige, vari som ett led medtagits en ledning från Götaälvsverken till Lagan och söderut till Skåne. Detta stamlinjenät skulle framdragas från statens vattenfall i nedre Norrland till Älvkarleby kraftverk med anknätningspunkter för detta nät vid Hedemora och Västerås, därifrån fortsättas till Trollhätte kraftverk — med avgreningsledning vid Örebro till Motala kraftverk — och slutligen kompletteras söderut med förenämnda linje från Trollhättan till sydligaste delen av Sverige. Förmedels detta stamlinjenät skulle staten åvägabringa ett rationellt samarbete mellan statens och enskilda vattenfall i olika delar av vårt land och sörja för, att de mera vattenkraftfattiga delarna av vårt land få sitt behov av hydroelektrisk energi tillgodosett. Därest nämnda stamlinjenät kommer till utförande, kan staten sörja för krafttillförseln till Sydsvenska kraftaktiebolaget utan att därför taga i anspråk sina vattenfall i Lagan och detta för en vida längre tid än motionärerna avsett.

Enligt de undersökningar, som järnvägsstyrelsen verkställt angående järnvägarnas kraftbehov, erfordras för järnvägsdriften inom 10 à 15 år sannolikt all den elektriska energi, som kan utvinnas ur statens vattenfall i Lagan. Detta talar naturligtvis för att staten icke avhänder sig dessa fall, varav huvudparten anskaffats just med hänsyn till järnvägsdriften. Nu kan det eventuellt invändas, att för järnvägsdriften bör kunna tagas kraft till exempel från Trollhättan lika väl som vattenfallsstyrelsen tänkt sig möjligheten av att leverera kraft från Trollhättan till Sydsvenska kraftaktiebolaget, varför det icke borde vara olämpligt för staten att avstå från sina vattenfall i Lagan, därest de därigenom bleve tidigare utnyttjade. Denna invändning är emellertid icke riktig. Det är nämligen nödvändigt, att den kraft, som överföres från fjärrbelägna kraftkällor, uttages ganska jämnt för att de dyrbara överföringsanläggningarna skola bli väl utnyttjade och överföringen ekonomisk. Detta villkor kan utan svårighet tillgodoses, vad beträffar den energi, som kan komma att överföras till Sydsvenska kraftaktiebolagets nät, ty belastningen på detta nät är i och för sig ganska jämn, och det bör vidare låta sig göra att fördela belastningen mellan fjärröverföringen och bolagets egna kraftstationer på sådant sätt, att den förra tillgodoser de mera konstanta kraftbehoven, under det att de lokala kraftstationerna användas för den mera kortvariga belastningen. Däremot skulle belastningen bli i hög grad variabel på en kraftledning, som från Trollhättan överför energi till de sydsvenska järnvägarna. Som exempel må anföras att om man i ett visst skede överför 100 miljoner kilowattimmar per år från Trollhättan till Sydsverige, skulle överföringsanordningarna kunna utföras för endast c:a 15,000 à 20,000 kilowatt, om kraften med ett ganska jämnt belopp levererades in i Sydsvenska kraftaktiebolagets nät, medan de däremot skulle behöva dimensioneras för c:a 40,000 kilowatt, om kraftbeloppet skulle användas för järnvägsdrift. Givetvis blija överföringsanordningarna i det senare fallet väsentligt dyrbarare än i det förra fallet. Alltså bör man icke onödigtvis förlänga kraftöverföringen för järnvägsdriften. Naturligtvis kan man uppdelat belastningen så, att endast den variabla delen av kraftbehovet tillgodoses från lokala kraftkällor, under det att det mera konstanta kraftbehovet tillföres från fjärrbelägna kraftverk. Statens vattenfall i Lagan torde emellertid icke vara större än att de i längden helt och hållet behövas för denna variabla del av järnvägarnas kraftbehov.

För fullständighetens skull vill vattenfallsstyrelsen icke underlåta att nämna, att vattenfallsstyrelsen med kraftbolaget diskuterat, att statens vattenfall i Lagan skulle, intill dess de erfordras för järnvägslektrifieringen, användas för kraftleverans till kraftbolaget, vilken kraftleverans sedermera kunde efterföljas av en kraftleverans från Göta älvsverken. Det är emellertid fullt begripligt, om kraftbolaget hellre ser, att staten till kraftbolaget helt överläter sina vattenfall i Lagan, sedan dessa nu blivit synnerligen värdefulla. Det kan vidare sägas vara väl tidigt att nu träffa något avgörande om ovannämnda kraftleverans från Göta älvsverken. Det må nämligen påpekas, att icke ringa vattenkraft ännu finnes outbyggd i Helgeån och Mörrumsån m. fl. vattendrag, som ligga vida närmare kraftbolagets avsättningsområde än Göta älv.

Motionärerna hava till sist framhållit olämpligheten av att staten själv utbygger sina vattenfall i Lagan, enär i sådant fall ett helt nytt ledningsnät finge byggas så att säga parallellt med det nu befintliga, bolaget tillhöriga nätet, och en särskild administration behöves anordnas. Dessa uttalanden synas bero på någon

missuppfattning från motionärernas sida om statens avsikter med sina fall i Lagan. Motionärerna synas befara, att staten skall bygga ett med kraftbolaget konkurrerande ledningsnät; någon dylik avsikt föreligger emellertid ej. Motionärerna överskatta vidare det nuvarande ledningsnätets användbarhet. Eftersom bolagets ledningsnät endast berör en del av det järnvägsområde, som bör förses med kraft från statens fall i Lagan, är det tydligt, att bolaget under alla förhållanden icke kan omhändertaga mer än en del av kraftöverföringen för järnvägarnas vidkommande. Då ytterligare kraftbolagets nät, som byggts för ett tiotal år sedan, är ganska knappt redan för det kraftbelopp, som nu överföres, är det näppeligen tänkbart, att det kan med fördel användas för de stora kraftbelopp, som erfordras vid en järnvägsselektrifiering i stor skala.

Vattenfallsstyrelsen anser det emellertid icke vara lämpligt att här närmare ingå på frågan, huru de ledningar böra anordnas, som skola förse järnvägarna i sydligaste Sverige med kraft. Klart är att dessa ledningar böra utföras med vederbörlig hänsyn till det allmännas bästa. Det är vidare ingen anledning att befara, att staten icke skall kunna med Sydsvenska kraftaktiebolaget träffa lämpliga uppgörelser därom, oberoende av huruvida staten själv utbygger sina vattenfall i Lagan eller ej.

Som sammanfattning av det ovan sagda får vattenfallsstyrelsen anföra, att statens vattenfall i Lagan äro erforderliga för järnvägarnas elektrifiering och torde bliva fullt tagna i anspråk senast om 10 à 15 år,

att kraften från dessa fall icke kan för järnvägarnas vidkommande lämpligen ersättas med elektrisk energi från mera fjärrbelägna fall,

att staten alltså icke bör avhända sig sina vattenfall i Lagan,

att överföringen av kraften från statens fall i Lagan till förbrukningspunkterna bör kunna ordnas i samförstånd med Sydsvenska kraftaktiebolaget även om fallen utbyggas av staten,

att utvecklingen av elektrifieringen inom Sydsvenska kraftaktiebolagets avsättningsområde hittills icke hämmats därav, att staten vägrat avhända sig sina vattenfall i Lagan till kraftbolaget,

att bolaget själv disponerar tillräckligt med vattenkraft sannolikt för 5 à 10 år framåt,

att ytterligare tillgång på vattenkraft för bolagets räkning förefinnes i vattendrag, som äro relativt närbelägna bolagets avsättningsområde samt

att vattenfallsstyrelsen är beredvillig att, om så erfordras, medverka till att kraft tillföres kraftbolagets nät, då dess egna vattenfall blivit fullt utnyttjade.

I anslutning till vad sålunda anförts får vattenfallsstyrelsen härmed avstyrka bifall till motionärernas förslag.

I behandlingen av detta ärende hava vattenfallsstyrelsens samtliga ledamöter deltagit.

Stockholm den 10 mars 1919.

F. WILH. HANSEN.

W. Borgquist.

Bilaga 2.

Till riksdagens statsutskott.

I skrivelse den 14 februari 1919 har Kungl. Maj:t anbefallt järnvägsstyrelsen att avgiva yttrande över två motioner, väckta den ena inom riksdagens första kammare, nr 15, och den andra inom riksdagens andra kammare, nr 101, om tillstånd för Sydsvenska kraftaktiebolaget att köpa eller arrendera vissa staten tillhöriga vattenfall i Lagaån.

Till åttlydnad härav får järnvägsstyrelsen meddela, att de omhandlade vattenfallen äro särskilt inköpta för elektrisk drift å statens järnvägar, och får järnvägsstyrelsen, som till fullo instämmer i de synpunkter som vattenfallsstyrelsen i sin skrivelse till statsutskottet den 10 dennes gjort gällande, därför hemställa, att utskottet måtte avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.

Stockholm den 14 mars 1919.

AXEL GRANHOLM.

Ivan Öfverholm.

Bilaga 3.

Till statsutskottet.

Genom nådig remiss den 14 februari innevarande år har Kungl. Maj:t anbefallt elektrifieringskommittén att till statsutskottet avgiva yttrande angående tvenne motioner, nr 15 i första kammaren och nr 101 i andra kammaren, beträffande rätt för Sydsvenska kraftaktiebolaget att inköpa eller — om inköp ej kan medgivas — arrendera vissa staten tillhöriga vattenfall i Lagan. Med anledning härav får elektrifieringskommittén härmed anföra följande.

I anslutning till de utredningar beträffande en planmässig elektrifiering av det sydligaste Sveriges landsbygd, varmed kommittén under den närmast förflutna tiden varit sysselsatt, har kommittén verkställt en inventering av de energitillgångar och de energibehov, vilka äro tillfinnandes i nämnda delar av landet. Av dessa undersökningar, vilkas resultat mera ingående komma att behandlas i samband med det betänkande angående elektrifieringen av Malmöhus läns landsbygd, som kommittén inom kort kommer att överlämna till Kungl. Maj:t, framgår visserligen, att de av Sydsvenska kraftaktiebolaget innehavda och redan nu utbyggda vattenkrafttillgångarna i Lagan äro otillräckliga för tillgodoseendet av kraftbehovet inom bolagets avsättningsområde, d. v. s. västra Skåne och södra Halland. Däremot äger

bolaget en del ännu icke utbyggda vattenkraftkällor i Lagan, från vilka icke oväsentliga energibelopp efter skedd utbyggnad kunna utvinna, varjämte bolaget genom införandet av en rationell vattenhushållning torde kunna ytterligare öka sin energitillgång. Dylika åtgärder hava emellertid icke av bolaget hittills vidtagits, åtminstone icke i den utsträckning, som av den hastigt ökade belastningen kunde anses vara motiverad, men vartill flera skäl torde hava bidragit såsom de höga byggnadskostnaderna m. m. Om bolaget å lämpliga tider utbyggde de bolaget tillhöriga vattenfall, som icke ännu utnyttjats, och vidare genomförde en genomgripande vattenreglering, skulle bolagets krafttillgång bliva tillräcklig för 5 å 10 år framåt. Någon verklig kraftbrist torde sålunda icke för närvarande föreligga.

Vid en framtida elektrifiering av Sydsveriges järnvägar kommer ett icke oväsentligt behov av elektrisk energi att uppstå. Tidpunkten för järnvägs elektrifieringen är emellertid svår att fastställa. Densamma kan tänkas infalla före ovan nämnda tioårsperiods slut, men det är också möjligt, att en mera fullständig järnvägs elektrifiering kan dröja flera tiotal år. Det medför väsentliga fördelar att verkställa järnvägs elektrifieringen med kraft från de närmast belägna kraftkällorna (statens vattenfall i Lagan) och icke från mera fjärrbelägna sådana, enär de överföringsanordningar, som därvid erfordras, i senare fallet bleve dåligt utnyttjade. Den energi, som eventuellt i en framtid behöver tillföras de mera kraftfattiga delarna av Sydsverige genom långa och dyrbara överföringsanläggningar, bör användas för de jämnaste eller minst variabla belastningarna, d. v. s. industriella och borgerliga belastningar, helst som bottenkraft i paralleldrift med dylika avnämares egna lokala kraftkällor, och *icke* för den mera variabla järnvägsbelastningen.

Elektrifieringskommittén anser därför, att de statens vattenfall i Lagan, vilka avses i ifrågavarande motioner, åtminstone någon tid framåt böra reserveras för elektrifieringen av Sydsveriges järnvägar.

Som ovan antytts, är det nämligen tänkbart, att något väsentligt behov av elektrisk energi för järnvägs elektrifieringen i Skåne icke kommer att uppträda förrän efter den tidpunkt, då Sydsvenska kraftaktiebolaget fullt utnyttjat sina krafttillgångar. I sådant fall anser kommittén, att det kan tagas i övervägande, huruvida statens vattenfall i Lagan böra användas för krafttillförseln till bolagets nät. Därvid bör emellertid anses som utslutet, att staten skulle sälja sina vattenfall. De enda alternativ, som böra ifrågakomma, äro att staten själv utbygger vattenfallen och därifrån levererar energi till bolaget eller, därest staten icke anser sig böra nedlägga de erforderliga medlen därför, utarrenderar fallen. Emellertid vill kommittén icke underlåta att redan i detta sammanhang framhålla nödvändigheten av, att vid en eventuell framtida kraftförsäljning från eller utarrendering av dessa vattenfall garantier erhållas för landsbygdens förseende med elektrisk energi på ett mera rationellt sätt, än vad hittills varit fallet inom Sydsvenska kraftaktiebolagets avsättningsområde. För de riktlinjer, som i dylikt fall böra uppställas för landsbygdens tillgodoseende med elektrisk energi, skall kommittén närmare redogöra i ovan omtalade betänkande angående elektrifiering av Malmöhus läns landsbygd.

Elektrifieringskommittén får samtidigt framhålla, att, såvitt man nu kan döma, även andra möjligheter finnas att tillgodose de framtida kraftbehoven inom Sydsvenska kraftaktiebolagets distributionsområde.

Av de utredningar beträffande energitillgång och energibehov i Sydsverige, vilka kommittén, enligt vad ovan sagts, verkställt, framgår, att de i Helgeån och

Mörrumsån tillgängliga energibeloppen äro tillräckliga att fylla alla de behov, som förefinnas inom Blekinge, östra Skåne och södra Småland under en avsevärd framtid, och att dessutom ett rätt betydande energiöverskott därifrån kan påräknas för fyllande av eventuell brist inom närbelägna områden.

Vidare förefinnas möjligheter att genom överföringsledningar för högspänning från Götaälvs kraftverk tillföra Sydsverige erforderliga energibelopp.

Frågan om östra Skånes och Sydhallands förseende med elektrisk energi utöver de kvantiteter, som finnas tillgängliga i Sydsvenska kraftaktiebolagets vattenfall i Lagan, — vilken fråga, som ovan framhålles, för närvarande icke kan anses aktuell, — kan sålunda lösas på mera än ett sätt. Vilketdera sättet som slutligen blir det mest lämpliga, beror av faktorer, vilka ännu icke äro med sådan säkerhet kända, att den lämpligaste lösningen redan nu kan bedömas. Ett beslut, som nu fattades om utarrendering av statens vattenfall i Lagan, vore därför enligt kommitténs mening förhastat och skulle gå händelserna i förväg.

Under hänvisning till, vad som sålunda anförts, får elektrifieringskommittén härmed avstyrka bifall till de i ifrågakvarande motioner framlagda förslagen.

Stockholm den 13 mars 1919.

F. VILH. HANSEN.

Mauritz Skeppstedt.